մաչտոց ա ալ նարեկ ա լուսցում Թասը վիրինճ· ասացէք Աստուած ողորմի: Աստուած ողորմի Տէր ստեփաննոսի հաճի իլիսակին ա Թելլի գողնոց ա ալ սկիի ծածկոց· որդին տիրացու սարգիսին հոգւոյն համն ա սարը խալիչայ ա չարախնոց ա ալ տաղտկան գանձլը· ա ալ սեզան ծածկոց: որդին տիրացու սարգիսին հոգւոյն նոր ուսնացույց:

Թվին ՌՄԻԶին թանթեան օղլու մահտեսի մարտիրոսն եկեղեցական կարգեցաք քահանայօք եւ իշխանօք· նորին օրն եղեալ յիշատակին պէյտն է ըստորն գրեալքն:

Աստուած ողորմի կեսարացի ստեփաննոս վարդապետին հոգին սուրբ Երուսաղէմայ նուիրակին Յովհաննէս վարդապետին յարեղան էր ասա վախճանեցաւ, ի գալիքն Թաղեալ հայ մայրն ի պօլսէ մէկ սուղէնի Թաղեալ կայ մայրն ի պօլսէ մէկ սուղէնի իրէք չէվիւրմէ վոքր պոհճայ կէս օխայ խունկ:

Օրինակեցաւ յամին 1882 մարտ 20
ի սուրբ Աստուածամայր եկեղեցի
որ ի Քէօթահեա:

Հրատարակիչ՝ Հ· Պ· ԶՕՐԹԵԱՆ

ՎԵՐՋ

Ն· ՊՕՂՈՍԵՐԵՆԻ ՊԵՏՄՐԳԻՐՔ ՀԱՑՈՑ ՔԵՐԹԳԻՐԸ

ԹՈՒՂԹՔ՝ 284: — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 21·5×17·5: — ԳՐՈՒԽԻՒՆ՝ 15·5×5·5 երկսիւն: — ՏՈՂՔ՝ 29: — ԹԵՐԹՔ՝ նշանակուած՝ 24: — ՆԻԽ՝ քուղք՝ ընտիր: — ՀԱՆԴԱՄԱՆՔ՝ շատ լաւ պահպանուած: — ՄԱԳԱՂԱԹԵԱՅ ՊԱՀ ՊԱՆԱԿ՝ երկու առջեւը (բովանդակութիւնը՝ Հին կտակարանէն) եւ երկու ետեւը (գրութիւնը՝ Նոր կտակարանէն), երկաթագիր: — ԿԱԶՄ՝ տախտակ, վրան կաշի քաշուած, գոյշ գոյնով, ամուր· գծազարդերով ճոխ, փակուիճներն ինկած: — ԳԻՐ՝ մանր, բոլորգիր, յստակ: — ՆՈՐԱԳԻՐՔ՝ կարմիր եւ սիրուն: — ԼՈՒՍԱՆՑԱԶԱՐԴՔ՝ շատ յաջող, գոյնզգոյն: — ԶԱՐԴԱԳԻՐՔ՝ բազմաթիւ, ճաշակաւոր, երփներանգ: — ԿԻՍԱՆՈՐԱՆՔ՝ թղ· 21բ, 33բ, 44բ, 118ա, 146ա, 155ա, 183բ, 197բ, բազմագունեաք, լաւ: — ՆՈՐԱՆՔ՝ թղ· 1ա, 3ա, բազմերանգ, ընտիր: — ԴԱՏԱՐԿՔ՝ թղ· 183ա եւն: — ԺԱՄԱՆԱԿ՝ ՌձհԶ (1697): — ԳՐԻՉ՝ Սարգիս: — ՏԻՂԻ՝ Աստապատի վանքը: — ՏԷՐ՝ Յովսէփ վարդապետ: — ԿՆԻՔ՝ թղ· 2բ, 154բ, 283բ· «Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Յովսէփ վարդապետ ՌձհԶ»: — ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ՝ թղ· 283բ, 43բ, 145բ: — ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ՝ կը գտնուի Նոր Ջուղայաբնակ Պր· Նորայր Պողոսեանի մօտ:

Մատենս է Պատմագիրք, ուր ամփոփուած են Ագաթանգեղոս, եղիշէ եւլն եւլն:

1· Թղ· ա· Ագաթանգեղ· (օգնեա Յիսուս Քրիստոս: Աստուած իմ եւ Տէր ի ղործս բարիս՝ առաջնորդեա, ամէն): Իղձք բազմացեալք յանկալեացն զկայս նաւելոցն ի նաւահանգիստն հասանել խնդութիւն է խաղաղութեամբ զի ընդ մէջ ընդոստացեալ ալեացն, որ ընդդէմ դառնան···» (Հմմտ· Ագաթանգեղոս, տպ· Վենետիկ 1835 էջ 59:

Թղ· 3ա· «Պատմութիւն յաղագս ծննդեան եւ սննդեան եւ վարուց եւ վարդապետութեան սրբոյն Գրիգորի մերոյ Լուսաւորչին: ՅԱգաթանգեղոսէ: Ընդ նուազել ժամանակաց Թագաւորութեանն Պարթեւաց, ի բառնալ տէրութեան յԱրտեւանայ որդւոյ Վաղարշու ի սպանանիլ դնա Արտաշրի որդւոյ Սանատրուկայ···» (անդ էջ 29):

Վարի լուսանցքներու վրայ կան էջերէն կամ թղթերէն մանր բովանդակութիւնը՝ թղ· 92ա· «Աղօթք կախաղանին», թղ 116բ· «Զարչարանք սուրբ Լուսաւորչին···» եւլն:

Թղ· 21բ· «Յաղագս զալստեան սրբոյ Հոխխմեանց եւ նահատակութեան նոցա: Եւ եղեւ ընդ ժամանակս խնդրեաց իւր կին Դիոկղեանոս» (անդ էջ 112):

Թղ· 33բ· «Տեսիլ քեռն Թագաւորին: Եւ այնուհետեւ մեռեալ յերեկն (Տրդատէս) խոստաճարակ լեալ» (անդ էջ 165):

Թղ· 44բ· «Յաղագս քարոզութեան եւ վարդապետութեան սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին դիւաբեաց ոամին: Տէր Աստուած որ նա միայն ինքնութեամբ եւ յառաջ քան զնա էիք ոք···» (անդ էջ 195):

Ունի բաժանումներ — Քրիստոսի ծնընդեան եւ Համբարձման եւլն եւլն, ինչպէս եւ Թղթերու պատճէնները եւ Կոստանդիանոսի դարձը:

2· Թղ· 118ա· Յաղագս տեսլեան սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին· դիջումն Մխածնին ի Վաղարշապատ քաղաքի: Արդ եկայք եղարք զգուշանան վասն հասարակացն չինութեան փութասցուք···» (անդ էջ 541):

3· Թղ· 146ա· Թուխ սերոյ եւ մխարանութեան մեծի կայսերն Կոստանդիանոսի եւ սուրբ Պապդն Սեղբեստրոսի եւ Տրդատայ Հայոց արքայի եւ սուրբ Լուսաւորչին Գրիգորի: Կամօք եւ (ի) կարողութեամբն Համայնպղ սուրբ Երրորդութեան···» վերջ Թղ· 154բ·):

3· Թղ· 155ա· «Յաղագս զարմից սրբոյն Գրիգորի եւ սրբոյն Ներսէսի եւ բովանդակ պատմութիւն ազգին Մամիկոնէից մինչեւ զսուրբ Վարդանն եւ մինչեւ զելս արքական ազգին Հռոմայեցւոց, որ իբրեւ զարեգական եւ զլոյս փրկութեան ծագեցաւ տիեզերաց: Յուխտեւտասներորդ ամին մեծին Տրդատայ Թագաւորին Հայոց նոտաւ յաթոռ Թաղէոսի առաքելոյն Լուսաւորչէն Հայոց սուրբն Գրիգոր եւ նա զարձոյց զամենայն աշխարհս Հայաստանեայց ի պիտութիւն ճշմարտութեանն Քրիստոսի»:

Թղ· 154բ· «Յաղագս ձեռնադրութեան սրբոյն Ներսէսի ի կեսարիայ ի սրբոյն Եւսեբիայ մեծ եւ սքանչելի տեսլեամբ: Իսկ բըռնութեամբ յառաջ ածեալ զսուրբն Ներսէս կացուցանէին···»:

Թղ· 160բ· Բայց ասացից թէ ի՞նչ աղագաւ առնուին Հայք ձեռնադրութիւն Կ(ս)արիայ: Յորժամ վիճակեցաւ աշխարհս Հայոց սուրբ առաքելոյն Թաղէոսի···»:

Ապա կու դան՝ «Բարձք», «Տեսիլ սուրբ Հայրապետին Ներսէսի»· վերջ՝ Թղ· 128բ·:

4· Թղ· 183բ· «Յառաջաբան տեսլեան սրբոյն Սահակայ Պարթեւի Հայոց կաթողիկոսի, զոր եցոյց նմա բարձրեալն անբաւ մարդասիրութեամբ իւրով: Եւ յետ մահուան Յազկերտի որդւոյ Շապհոյ Թագաւորին Պարսից, Թագաւորեալ Վռամ որդի նորա ի վերայ աշխարհին Արեաց»· «Պատմութիւն սրբոյն Սահակայ»:

Թղ· 189ա· Տեսիլ Սահակայ Պարթեւի: Արդ ունկնդիր լերուք ինձ մատուիրութեամբ ամենայն բազմութիւն ժողովրդոյդ եւ պատմեցից ձեզ»: — Թղ· 189բ· «Տեսիլ մարգարէութեան սրբոյն Իսահակայ Պարթեւի Հարոյ հայրապետի, զոր եւես յԱրարատ դաւառի ի Վաղարշապատ քաղաքի, յորժամ նոտէր ի սուրբ եկեղեցւոջն ի վերայ բեմբին մերձ առ սեղանն Աստուծոյ ի սուրբ կաթուղիկէին: Արդ զբեւցուք զտեսիլն որ են բանք Հօր եւ Յիսուսի Աստուծոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ: Սեւահոս գրեալ ի քարտիսի: Եւ ահա յանկարծակի բացաւ հասատատութիւն երկնից ընդ որ ծագեաց լոյս ասատիկ»:

Թղ· 192բ· «Մեկնութիւն տեսլեան սրբոյն Իսահակայ Պարթեւի··· Ի բանալ հատատութեան երկնին, զոր տեսանէր եւ տաբածեալ լոյսն ատատիկ ընդ ամենայն երեսս երկրի···»: Վերջ Թղ· 195բ· ապա Թղ· 196ա· «Կատարումն սրբոյն Իսահակայ Հայրապետին· Եւ այնուհետեւ ամփոփեալ գինքն»· Թղ· 197 բ· «Վասն սրբոյն Մեսրոպա(յ), որ Մաշտոց կոչեցաւ: Եւ յետ վեց ամաց կատարման նորին տարոյ Հոպատեան սրբոյն Իսահակայ···»:

5· Թղ· 197բ· «Պատմութիւն սրբոյն Վարդանայ քաջի եւ Հայոց սպարապետի եւ վկայի Քրիստոսի յեղիշայէ սրբոյ՝ Դուքայ երիցու հայցեալ գրեաց: Զրանն վասն որոյ պատուիրեցիր արարի ով քաջ վասն Հայոց պատերազմին հրամայեցիր» (հմմտ· տպ· Վենետիկ 1893 էջ 5 եւլն):

Կան եղանակներու բաժանումներ եւ լուսանցքներու վրայ բառերու մեկնութիւնները կամ նշանակութիւնները· գորոնք յառաջ կը բերեմ՝ «Զրան = մեծ ատուածն, կառնոս = կամ Արամազդ, յաչտ առնէր = ներգործէր կամ ստեղծագործէր, Որմիզդ = անզրանիկ, Զրուան = Արամազդ, վիշրկ = մեծ, իրան եւ տան իրան = մեծարոյ, պատուական, ղենի մազդէն=հաւատոյ հաւատ, խարամանոյ խարեալ = պատրոզակ, նաղորեցիզ = նազորեցի, առանց դումիզոյ = օչնան խոտն է, տիրան զարճապետի = վառոչ, պատրուճակս = ոչխար, կայնապք փատիպանայն = մարմնապատ կանապք մոդուց, անչուչտ = անսուտ, զոտամբական = զանիրաւան, քրտիկար = պատրոյ, իշխանդին = գլխաւոր է, տեղեակս զրադաչտական օրինաց = բանբուն կամ կարեւոր ուխտ, համակղէն = բոլորից ուսուցիչ լուսամիտ, քաչն = գերկու մեծաց զղխութիւնն ունէր, զպարսկադէնն = կրօնք, քաչկէնս = ձեռնալօչ, կիչտիս = կրօնիս, խչտեաց = զաղտեաց, հանդէսս = ընտրութիւն, ապտրաստան = անհատան, զանչուչտ = զանչարժ, նաճարացւոյ = նապօրեցւոյ, համակղէն = բոլորից ուսուցիչ, չհօթակ = տարաչխարհիկ, մովպետան մովպետ = իշխանաց իշխան, զղէնիմազդէն = հաւատոյ հաւատ, զրադչէան = կաբեւոր ուխտ, անարզ Քրուչտի = ոչինչ, մովանանդերճպերն = վառոչ, փապարեան = խոչորեան, ակղենքն = անհատատքն» (հմմտ· Բազմավէպ 1895,

© National Library of Armenia

5, 49, 145 եւ Տաշեան Հ· Յ· Մայր Յուց· Վիեն· Մխիթ· Մատ· էջ 185)։ Իսկ «կանայք երանելեայն եւ առաքինի կապելոց»էն յառաջ կայ կարմրագիրը՝ «Բայց ի տեղի այս ինչ դարձեալ զալ պիտի»։ Վերջ՝ Թղ· 283բ։

ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ.

Թղ· 238բ· «Փառք անքաժանելի սուրբ Երրորդութեանն եւ մի աստուածութեանն Հաւր անեղի անկզբնականի եւ Որդւոյ անժամանակաբար եւ անճառապէս ծնանելոյ ի նմանէ անհատարար եւ Հոգւոյ բղխեալ ի Հօրէ ապրեւարար, ոչ որպիսպէս այլ արարած առաքօրէն։ Ամենայն եղական բանականաց, այսինքն հրեշտակաց եւ մարդկան անքննելի, անզիտելի, անիմանալի անհատանելի անճառելի, անորոնելի, անքննելի, ինքն ինքեան հասանելի։ Հայր որոյ հայրութեամբն է բաժանեալ Որդւոյ եւ ի Հոգւոյ, բայց բնութեամբ, անեղբայրութեամբ, անբաւ իսկութեամբ, անքննին զօրութեամբ, ամենեւբար կամօք, անսահման ակրութեամբ անչափ մեծութեամբ, անբովանդակելի բարձրութեամբ, անհաս առաւելութեամբ միաւորեալ նմա փառք յամենայն արարածոց։ Որ զօրացոյց զներկեւաւ մարմինս իմ հասանել ի դրաւ մատենիս։

Փառք ամենասուրբ Երրորդութեան եւ համազոյ միասնական ակրութեան յամենայն զոյութեանց երկնաւորաց եւ երկրաւորաց, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից եւ անդր քան զամենայն յաւիտեանս ամէն։

Արդ զբեցաւ Ագաթանգեղոս զիրքս ի թուականութեանն Հայոց ՌՃԽԶ (= 1697) ի գեօղաքաղաքս Աստապատ ընդ հովանեաւ սրբոյն Սահակայ եւ սրբոց Հրեշտակապետացն Միքայէլի եւ Գաբրիէլի։ Յիշատակ ինձ յօդնամեզ անուամբ եւեթ Յովսէփ վարդապետիս եւ ծնողաց իմոց Աւետիսին եւ Մարիամին, հանգուցեալ եւ եղբարց իմոց Հայրապետին, Ոհանեսին եւ Վարդանին, որք տարաժամ մահուամբ փոխեցան առ Քրիստոս ի յոյն ամենեցուն։ Ագաչեմ որք ընթեռնուք կամ օրինակէք ինձ լոկ անուն Յովսէփ վարդապետիս, եղբարց եւ ծնողաց իմոց Աստուած ողորմեա ասացէք միով Հայր մեզայիւ եւ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս ձեզ եւ մեզ ողորմեացի ամէն։ (Ապա չղագրով կայ՝ «Զայս զիրքս վախճաք է ի տանն Թումասեանց», այլ այլոյր եւս կը կրկնուի· ինչպէս Թղ· 43ա· Զայս զիրքս վախճաք է ի տանն Թումասեանց Ռձ2Զ Թիւն Հայոց»։

Թղ· 43ա· «Զքաջ հեռատարն եւ դանդաղթ փիլիսոփային Յովսէփ բարուեսպետեան, որ բազում ջանիւ եւ դժապրել զսա յիշատակ բարի հոգւոյ իւրոյ եւ ծնողացն իւրոյ եւ ամենայն զարմից։ Որք օգտիք ի սմանէ յիշման արժանի արարիք, ով սուրբ ընթերցող եւ լսող եւ դուք յիշեալ լինիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ։ Մանաւանդ եւ լինձ մեզապարտ Սարգիս գծողիս, որ իմ ի գեղջէ Շօռօթոյ Ռձ2Զ թվին»։

Թղ· 145ա· «Յիշատակարան։ Փառք համապատիւ համազոյ եռահիւսեակ զուգակշիռ միասնական սուրբ Երրորդութեանն յաւիտեանս յաւիտենից ամէնն։ Հօր անեղի, անկզբնականի, անմահի, անհասի, աներեւութի, ամենակալի եւ արարիչ ամենայնի։ Եւ Որդւոյ ի Հօրէ ծննդեամբ յառաջ քան զյաւիտեանս առանց սկզբան ժամանակաց՝ անճառ, անքննին, անքակ անբաժանելի, անմահնելի։ Եւ Հոգւոյ սրբոյ ոչ որպիսպէս, այլ եղղարար եւ մշտնջենաւոր եւ նոմաւ արար զամենայն։ Որ է մի ակրութիւն, մի մեծութիւն, մի իշխանութիւն, մի զօրութիւն, մի արարչութիւն, մի խորհուրդ, մի անկըզբնական զօրութիւն, երեք կատարեալ անձինք եւ մի կատարեալ կամք, անպատում, անիմանալի, միասնական սուրբ Երրորդութիւն, մի էութիւն, մի բնութիւն, մի իսկութիւն, մի աստուածութիւն Հօր ե Որդւոյ եւ Հոգւոյն սրբոյ։ Որ եա կարողութիւն տկար անձին իմոյ եւ մեզսամած մատանց ծրել զպատմութիւն երիցս երանեալ եւ երջանիկ հօրն մերոյ սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին ի սուրբ ուխտս խնդրակատար սրբոյն Սահակայ վանքն Աստապատու թվին Ռձ2Զ։ Ի յայսմ ամի սկիզբն եղեւ չինութեան սուրբ ուխտիս ի կողմն արեւմտեան կոմածու վիմօք։ Ներքնատնօք եւ վերնատնօք զարդարեալ կամարակապ։ Նաեւ չինող եւ առաքնորդ սուրբ ուխտիս Յովսէփ աստուածաբան վարդապետն եւ զպատմագիրքս այս գրել եա ի յայսմ ամի։ Յիշատակն իւր եւ ծնողացն իւրոց։ Եա Սարգիս գծագրեցի ձեռամբ իմով։ Յաղերս անկեալ աղաչեմ գհանդիպողդ տուխս յիշել խնդրեմ աղերսանօք յաղօթս ձեր»։

Ապա կայ կնիքը՝ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Յովսէփ վարդապետ Ռձ2Զ» եւ շեղագիր՝ «Թադէոս Թովմասով Մելիք Մինասեան Դաւրիժեցի»։

Թղ· 154ա· (նոտր գրով) «Յիշեցէք զտառացօղ սուրբ զրոյս զքանքարակորուս Յովսէփ անուամբ եւեթ վարդապետ եւ ծնօղսն իմ Աւետիսն եւ զՄարիամն· աղաչեմ զի որ ընթեռնուք եւ օգտիք յիշեսջիք միով Տէր ողորմեացի· ամէն» եւ զարձեալ կնիք Յովսէփ վարդապետի (հմմտ· Ալիշան, Սիսական էջ 513, նաեւ Ոսկեան Հ· Հմ· Վասպուրականվանի վանքերը, Բ· Վիեննա 1942, էջ 516-517)։

Թղ· 197ա· (շեղագիր) «Թադէոս Թովմասով Դաւրիժեցի Մելիք Մինասենց»։

Հ· Հ· ՈՍԿԵԱՆ

ՅՈՒՅՑԱԿ ՀՑՑԵՐԷՆ ՁԵՌԱԳՐՑԱ Ս· ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՎԱՆՈՒՑ ՆՈՐ ԳՐԱԳԱՐԱՆ Ի ԿԵՍԱՐԻԱ

ԿԱԶՄԵՑ ՏՐԴԱՏ ԵՊ· ՊԱԼԵԱՆ (1913/1914)

15.

ԱԽԵՏԱՐԱՆ

կը թուի ԺԸ· դար։

ԿԱԶՄ՝ տալտակեայ կաշէպատ, կազմին առաջին երեսը արծաթեայ բոլորակ մը խաչով ու մէջտեղը բար մը կարմիր անարժէք։ — ՆԻԽ՝ թուղթ, հաստ ու ողորկեալ։ — ԹՈՒՂԹ՝ 292 կամ 584 էջ։ — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 18 × 12·5 հրդմ·։ — ԳԻՐ՝ բոլորգիր, բաւականին մաքուր։ — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւնակ, 12 × 7·5 հրդմ· երկու սիւնակաց միջեւը եղած դադարկ միջոցն է 1 հրդմ·։ — ՏՈՂՔ՝ 23։ — ԼՈՒՍԱՆՑԱԶԱՐԴՔ՝ կան ամէն գլխոց եզերքները, մեծաւ մասամբ տնօրինական պատկերներ են։ — ՊԱՏԿԵՐՔ՝ Մատթէոսինը պատռուած հանուած է, բդ· 86ր Մարկոս, բդ· 139ր Ղուկաս բդ· 229բ, յովհ· — ԼՈՐԱՆՔ՝ թուով 4, ճաշակաւոր գործ մը չեն։ — ԹՈՂՆԱԳԻՐՔ եւ ԶԱՐԴԱԳԻՐՔ են ամէն գրքոց սկզբնատառերը։ — ԳԼԽԱԳՐԻՔ՝ կարմրաւ են։ — ԴԱՏԱՐԿ են բդ· 86ա, 137բ, 138, 139ա, 229ա։ — ՀԱՆԴԱՄԱՆՔ՝ թէեւ բաւականին մաքուր պահուած է, բայց կազմը ֆայֆայուելու վրայ է։ — ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ՝ բդ· 292բ, օտար գրչով։ — ԺԱՄԱՆԱԿ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ՝ անծանօթ, բայց կը թուի թէ ԺԸ· դարու գրչութիւն մըն է։ — ԳՐԻՉ՝ անծանօթ։ — ՏԵՂԻ՝ անծանօթ։ — ՏԷՐ՝ անծանօթ, եւ սակայն վերջէն կեսարիոյ կէսի գիւղի Ս· Աստուածածնի եկեղեցին։ — ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ՝ մատենիս սկիզբն վերջէն աւելցուած 3 թուղթ կան, երկուքը դատարկ, մէկին վրայ ալ գրուած են աւետարանի հատուածք բոլորգիր, եւ մէկ թուղթ ալ մատենիս վերջը, նոյնպէս գրուած է աւետարանի հատուածք։ Կէսի գիւղի եկեղեցին աւերակ դարձած ըլլալուն մատենիս բերուած է Ս· կարապետի վանքը, որուն բերուած ժամանակը անծանօթ է։

Մատեանս է՝ Աւետարան։

1· Թղ· 1ա—85բ· Աւետարան Մատթէոսի, տող մը թուշնագիր, տող մը կապոյտ գլխագիրը, տող մը գլխագիր կարմրագոյն։

2· Թղ· 87ա—137ա· Աւետարան Մարկոսի, տող մը թուշնագիր, տող մը գլխագիրը՝ կապոյտ տող մըն ալ բոլորգիր՝ կարմրագոյն։

3· Թղ· 140ա—228բ· Աւետարան Ղուկասու տող մը թուշնագիր, տող մը գլխագիր կապոյտ, տող մըն ալ գլխագիր կարմրագոյն։

4· Թղ· 230ա—292բ· Աւետարան Յովհաննու· տող մը գլխագիր կապոյտ, տող մըն ալ գլխագիր, կարմրագոյն։

ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ·

Թղ· 292բ· (օտար գրչէ նօտրգիր), Յիշատակ է սուրբ Աւետար(ան)ըս, կեսարու գիւղէն, Մատոնցի, մահտեսի Սկիւրիր որ է տուբ, ի գիւղն կասի, ի դուռն սուրբ Աստուածածնայ թվին հայոց ՌՃԿԱ (= 1712)· եւ սա զընեաց զայս սուրբ աւետարանս իւր հայալ արդեանց։ Յիշատակ մահտեսի Սկիւրին, եւ հօրն (մնացեալ մասը պատռած է)։

16.

ԱԽԵՏԱՐԱՆ

ՁՁ = 1331։

ԿԱԶՄ՝ նոր խաւաքարտեայ թղթապատ, նոր կազմել տուողն է Տրդատ վարդապետ Պալեան թալասցի՝ Առաջնորդ կեսարիոյ։ — ՆԻԽ՝ թուղթ դեղնագոյն, բամպակեայ։ — ԹՈՒՂԹ՝ 342 կամ 684 էջ։ — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 17·70 × 12·50 հրդմ·։ — ԳԻՐ՝ բոլորգիր։ — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւնակ, 13 × 9 հրդմ· երկու սիւնակաց միջեւը եղած բացուածքն է 0·75 հրդմ·։ — ՏՈՂՔ՝ 18։ — ԼՈՒՍԱՆՑԱԶԱՐԴՔ՝ կարմրաւ են ինչպէս նաեւ ԳԼԽԱԳԻՐՔ։ — ՀԱՆԴԱՄԱՆՔ՝ լաւ պահուած չէր, վերջէն նոր կազմուելով բաւականին լաւ է պիտի։ — ԴԱՏԱՐԿ՝ բդ· 1—4, 9—12· 94բ, 157—158, 259բ, 260։ — ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ՝ բդ· 14բ, 341ա։ — ԺԱՄԱՆԱԿ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ՝ ՁՁ, (= 1331)։ — ԳՐԻՉ՝ Գրիգոր։ — ՏԵՂԻ՝ Կիլիկիոյ Զորոց վանք Ս· Թորոսի։ — ՏԷՐ՝ կը թուի գրիչն է։ — ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ՝ բդ· 6բ,

© National Library of Armenia